СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

РІК XCIII. Ч. 233. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 6-го ГРУДНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 6, 1986 No. 233. VOL. XCIII.

ПИШУТЬ ПРО ЖОРСТОКОСТІ В КОНЦТАБОРАХ

Ню Йорк (ЗП УГГ). — На адресу Конференції в справах безпеки і співпраці в Европі, що відбувається у Відні, надійшов самвидвний документ про становище в концтаборі ВС-389/36. Як відомо, в цьому таборі є дві політзони: більша для в'язнів, засуджених до суворого режиму, і мала — зона особливого режиму. Через особливо жорстокі умови в цій зоні, через високу смертність і загальне спрямування властей на фізичне винищення в'язнів, організація Міжнародна Амнестія визначає зону особливого режиму в сел. Кучино як „зону смертників".

Це підтверджує і новий самвидавний документ, в якому сказано:

„Політв'язні цієї установи перебувають під загрозою фізичного винищення. Від часу зустрічі Ґорбачова з Реґеном режим у таборі пожорстокішав і продовжує жорстокішати. Політв'язнів тероризують, ШІЗО (штрафні ізолятори) і ПКТ (приміщення камерного типу) ніколи не порожніють. Туди кидають навіть старих та інвалідів. Медичного обслуговування фактично немає.

Автори просять розголосити ці відомості і вжити заходів для порятунку приречених людей. У документі описано загальне становище у 36-му таборі, без розподілу на зони. У цьому таборі, як свідчать автори звернення до Віденської конференції, „за останній час (приблизно два з половиною роки) загинуло 10 в'язнів: Стус, Марченко, Мамчан, Мкртчян, Саґдєєв, Литвин, Тихий, Фурасов, Курка, Круґлов. Особливо переслідувані: Євдокимов, Сварінскас, Тімофєєв, Черних, Гоґбанідзе, Смірнов, Кукобака, Семенюк, Хмара".

„У липні цього року без медичної допомоги помер Фурасов, 22-го липня Хмара і Тарелкін відмовилися вийти на роботу, вимагаючи приїзду прокурора, 26-го липня їх підтримало ще близько 15 чоловік".

Згадуваний тут Хмара — це лікар-стоматолог із Червонограда на Львівщині. У березні 1980 року його заарештували і засудили спільно з Олександром та Віталієм Шевченками з Києва за причетність до видання позацензурного журналу „Український вісник". Свій термін — 7 років табору особливого режиму і 5 років заслання — Степан Ілліч відбував спершу в 35-му таборі того самого Пермського управління. Його тодішній співв'язень відомий російський правозахисник Анатолій Марченко в своїй заяві до генерального прокурора теж згадував Хмару як об'єкт посилених репресій з боку адміністрації табору. Марченко писав зокрема про те, що С. Хмару хворого-серцевика, поставили на тяжкі земляні роботи і карають за невиконання норми. Те саме робить і адміністрація 36-го табору.

Самвидавний документ подає також прізвища цих відповідальних осіб. Ось вони: „КДБ — Афанасов, Бортніков, Вакулишин, Лукашев. МВС — Долматов, Снядовський, Максин, Гатин, Рак, Хорьков. Лікар МВС — Грущенко, фельдшер Кондратьєв".

В іншому самвидавному повідомленні подано, що політв'язень Василь Курило із зони особливого режиму перед ув'язненням був членом Української Гельсінкської Групи. Дотепер було відомо, що лікар Василь Курило (1920 р. нар.) з Львівської області був ув'язнений у лютому 1980 року та що йому закидали написання націоналістичних віршів і засудили до 10 років табору особливого режиму та 5 років заслання. Повідомлення про членство Курила в Українській Гельсінкській Групі — це ще одне свідчення, що громадський Гельсінкський рух в Україні не знищено, не зважаючи на особливо жорстокі розправи.

ДОПОВІДЬ ПРО О. ГРУШЕВСЬКОГО В УВАН

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук в ЗСА, у своїй серії викладів на тему „Профілі видатних представників української академічної традиції в Києві", матиме доповідь про Олександра Грушевського яку виголосить проф. Леонід Рудницький. Доповідь відбудеться в суботу, 6-го грудня ц.р., о год. 2-ій по полудні тут у великій залі Академії, при 206 Захід 100-та вулиця.

ЖУРНАЛ „ТАЙМ" ПОДАВ ОБШИРНУ РЕЦЕНЗІЮ НА КНИЖКУ ПРО ГОЛОД

Джерзі Сиґі, Н. Дж. — Відомий тижневик „Тайм" з 8-го грудня 1986 року у своєму відділі про книжки, подав обширну рецензію на книжку Роберта Конквеста п.н. „Жнива розпачу", пера Патриші Блейк, прикрашену двома світлинами із часів Великого голоду із збірки Гарвардського університету та з більшою цитатою з книжки про Великий голод.

Рецензія має заголовок „Війна проти селян" і починається наведенням слів відомого російського письменника Бориса Пастернака із його неопублікованих споминів. У них він пише, що коли він разом із іншими російськими письменниками в 1930 році дістав запрошення відвідати деякі із новозаснованих колгоспів, він відмовився написати про ці відвідини такі пеани, як це зробили інші. „Це, що я бачив", — пише Б. Пастернак, — „не можливо описати". Це була така нелюдська нужда, така трагедія, що видавалася просто абстрактною, неможливою для охоплення совістю. Я просто захворів і через цілий рік не міг писати". Це, що він побачив, це були наслідки війни Сталіна проти своїх селян або т. зв. колективізація — пише рецензентка, — в якій у роках 1929 до 1934 зникло із поверхні землі 20 мільйонів сільських господарок.

Далі автока стверджує, що на протязі 50 років майже ніхто на Заході не знав справжньої історії цієї „війни", бо впродовж десятиріч совєтський уряд заперечував, що таке сталося і аж тепер інший письменник і поет, а це Роберт Конквест описав цю трагедію, яка колись залишила Пастернака онімілим.

Патриша Блейк подає вірно зміст праці Р. Конквеста, підкреслюючи, що у ній є велика кількість дат і фактів, включно із свідченнями очевидців, що пережили Великий голод, як і чужинців, що його бачили, і десятки ще ніколи не оприлюднених документів. Вона пояснює як автор описує три різні незалежні від себе удари, які завдано українським селянам та точно їх реферує, підкреслюючи на кінці, що із 7 мільйонів, які померли від голоду, 6 мільйонів були українцями.

П. Блейк цитує враження Артура Кестлера із його поїздки по Україні, а вкінці пише про репортаж кореспондента „Кришчен Саєнс Монітор", який відвідував Україну у 1933 році і там завважив, між іншим, в одному селі ікону Христа, на якій було зовсім знищене обличчя а залишився лише терновий вінок.

„Ця картина — закінчує свою рецензію П. Блейк — може бути символом всіх цих невинних, що загинули в СССР. Тепер, після 50 років, Конквест з успіхом зумів оживити їхні людські обличчя".

М. Ґорбачов закликає до боротьби з релігією

Москва. — Виступаючи перед партійними і адміністративними чинниками Узбекістану, генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов закликав боротися з „релігійним дурманом" в республіках Середньої Азії.

Виступав М. Ґорбачов у Ташкенті, на шляху в Індію, у понеділок, 24-го листопада, але ні одна московська газета не надрукувала звіту про його виступ. Уривки з промови генерального секретаря появилися в газеті „Правда Востока", органі ЦК комуністичної партії Узбекістану, яка виходить у Ташкенті російською мовою. Це число газети дійшло до акредитованих у Москві західних репортерів лише в суботу, 29-го листопада, і тому тільки в неділю про виступ М. Ґорбачова перед партійними і адміністративними чинниками Узбекістану стало відомо на Заході.

У своїй промові совєтський лідер критикував як економічну діяльність керівників Узбекістану, так і ідеологічну. Газета „Правда Востока" пише у звіті, що генеральний секретар закликав до твердої і безкомпромісової боротьби з "релігійним дурманом" і до посилення політичної і атеїстичної пропаґанди серед населення.

„Ми повинні більш строго ставитися до всіх комуністів і совєтських працівників, особливо тих, хто на словах відстоює нашу мораль і ідеали, а на ділі помагає пропаґанді застарілих поглядів і сам бере участь у проведенні релігійних обрядів", — сказав М. Горбачов. Він закликав притягнути до керівництва „нові здорові сили" комуністів і безпартійних.

ОТЕЦЬ МИКОЛАЙ В КАРТЕРЕТІ

Картерет, Н.Дж. — Заходом Батьківського комітету української школи при українській католицькій церкві св. Богородиці Діви Марії, загостить Отець Миколай. Свято відбудеться в церковній залі, при 719 Рузвелт Ровд, в неділю, 14-го грудня ц.р., о год. 2-ій по полудні. В програмі сценка для небесного гостя, яку виконають учні 4-ої і 5-ої кляс. Канцелярія св. о. Миколая буде відкрита в цей день від год. 12:30 по полудні. Вступ — добровільні датки.

РІЗДВ'ЯНИЙ БАЗАР В УОКЦЕНТРІ

Філядельфія. — УОК-Центер влаштовує великий різдв'яний базар в суботу, 13-го і неділю 14-го грудня від год. 10-ої вранті до год. 7-ої вечора. На базарі можна буде набути смачні торти св'яточне печиво св'ятвечірні страви і все, що потрібне на свята.

Відзначили Українця Року

Ню Йорк. — В неділю, 16-го листопада 1986 року Український Інститут в Америці вже втретє відзначував українця року, яким тим разом став широко відомий фільмовий актор українського роду Джек (Палагнюк) Паланс.

Дж. Паланса вітають в УІА

(фото: М. Коломиєць).

Усвяточному полуденку, що відбувся тут в престижевому готелі Пляза, взяло участь 400 осіб. Почесний ґість враз із своєю нареченою засіли при головному столі і Українець Року приймав з усміхом усі численні привітальні промови та ґратуляції.

Полуденок відкрила Ірина Куровицька, як голова комітету для вшанування Українця Року, а Дж. Паланса представив майстер церемонії Йосип Лисогір, подаючи його точну біографію та усі успіхи у фільмовому та телевізійному світі. Від УІА вітав Дж. Паланса інж. Володимир Назаревич, пригадуючи при тому, що попередніми Українцями Року вибраними УІА були відомий співак Метрополітальної опери Павло Пліцика і президент-емерит УІА Теодор Джус. Він теж підкреслив, що Дж. Паланс отримав нагороду Українця Року за свою „виїмкову кар'єру як студент, спортовець, актор сцени, фільму, телевізії і люблячий батько".

Грамоту Українця Року в супроводі „Многая Літа" вручили Дж. Палансові віцепрезидент УІА Володимир Баранецький в асисті секретарки УІА Марії Гончаренко. Теплу ґратуляційну телеграму від президента Роналда Реґена відчитав д-р Богдан Футей, голова Комісії закордонних позивів при Департаменті справедливости ЗСА.

В часі полуденка Дж. Паланс отримав ряд подарків як керамічну фіґуру бандуриста від УІА, яку І. Куровицька назвала „Українською версією Оскара — Тарас", малу бандуру і стрічки бандуристів, що їх вручив від Школи Бандуристів Микола Чорний та інші.

Дякуючи за всі побажання і дарунки Дж. Паланс згадував свого батька та родину і зустрічі з українцями по всьому світі, де лише він подорожує. Він підкреслив, що замало українців існує у артистичному світі. Він теж скритикував гостро дві недавно виставлені на телевізійних екранах серії, а це „Подорож Пітера Устінова по Росії" і „Петро Великий". Під загальні оплески він закінчив своє слово

(Закінчення на стор. 3)

СЕНАТОР Е. ГОЛЛІНҐС ЗАКЛИКАЄ ПРЕЗИДЕНТА СКАЗАТИ ПРАВДУ

Вашінґтон. — Сенатор-демократ з Південної Кароляйни Ернест Голлінґс, виступаючи на телевізії, закликав президента Роналда Реґена покласти кінець непорозумінням, зв'язаним з доставою зброї Іранові, і „сказати американському народові всю правду".

„Розвиток подій набрав цілком незрозумілого характеру, — сказав сенатор. — Те, що в дійсності відбувалося, не могло відбуватися без відома Президента. Єдиним виходом для нього є пряме звернення до американського народу і визнання того факту, що дорадники діяли за його прямими вказівками. Сам здогад, що дві людини — колишній асистент Президента в справах крайової безпеки Джан Пойндекстер і його підлеглий підполковник Олівер Норт — діяли самостійно, є нереальним. Будучи людьми військовими, вони виконували накази".

Газета „Вашінґтон Пост" повідомляє, що сенатська комісія в справах розвідки, членом якої є Е. Голлінґс, викликала Дж. Пойндекстера і О. Норта, щоб вони дали зізнання. Адмірал Пойндекстер заявив, що він не готовий відповісти на запитання комісії, а підполковник Норт взагалі відмовився відповідати, покликавшись на свої права, що їх гарантує п'ята поправка до Конституції.

„Вашінґтон Пост" повідомляє також, що знайдено секретне конто у швайцарському банку на загальну суму понад півбільйона долярів. Половина цих грошей належала Урядові ЗСА а більш як 200 мільйонів — урядові Савдійської Арабії. 30 мільйонів, одержаних від Ірану за американську зброю, також були внесені на це конто.

Гроші використовувалися для купівлі зброї, переважно совєтського і китайського виробництва, яка відтак переправлялася афганським і анґольським антикомуністичним партизанам і в меншій кількості — нікараґуанським „контрас". При чому це робилося ще до того, як Конґрес схвалив законопроєкт про допомогу борцям за свободу в Нікараґуа.

Ґазета „Ню Йорк Пост" пише, що в скандалі з доставою іранцям американської зброї найбільше програли антисандіністські партизани, бо вони не мали найменшого поняття про джерела їх фінансування. „Що повинні були робити 'контрас', — запитує газета, — відмовитися від грошей на тій підставі, що вони одержані 'нечесним шляхом?"

Ґазета вважає, що іранська криза не повинна заслонити для законодавців більш важливої справи, такої як можливість появи в Центральній Америці ще одного совєтського сателіта. „Якщо Конґрес заборонить продовжувати військову допомогу 'контрас', він не лише покарає партизанів, але й нанесе шкоду крайовій безпеці З'єднаних Стейтів", — пише на закінчення „Ню Йорк Пост".

СУД ВІДКЛАВ ДЕПОРТУВАННЯ К. ЛІННАСА

Вашінгтон. — Член Верховного Суду ЗСА Тирґуд Маршалл відклав на 25 днів депортацію Карла Ліннаса, американського громадянина естонського походження, якого тримають у в'язниці в Ню Йорку.

Минулого понеділка Верховний Суд був відкинув відклик Ліннаса проти депортації, бо тільки три із дев'ятьох суддів годилися переслухати його справу. Але два дні пізніше суддя Т. Маршалл підписав зарядження, відкладаючи депортацію до Естонії на 25 днів. Виглядає, що Т. Маршалл приєднається до суддів Вілляма Бреннана, Гаррі Блекмана і Сандри Дей О'Коннмор і тим самим виповнить провізію чотирьох членів суду для перегляду справи.

Як відомо, Ліннаса обвинуватило ОСІ у неправдивих даних при в'їзді до ЗСА в 1951 році і у злочинах в коляборації з нацистами. В СССР його позаочно засудили на кару смерти в 1962 році.

Оборонцем К. Ліннаса є адв. Ремзі Кларк, колишній генеральний прокуратор ЗСА.

У СВІТІ

ЯПОНСЬКА УРЯДОВА ПАРТІЯ формально представила парляментові нову форму податкової системи, яка подібна до такої ж податкової реформи З'єднаних Стейтів Америки, що її недавно прийняли обидві палати Конґресу. Ревізія податкової системи в Японії, до речі першої від закінчення Другої світової війни, була конечною з огляду на те, що середня верства населення платила відносно високі податки, а великі корпорації замало. Прем'єр-міністер японського уряду Ясуґіро Накасоне заявив на засіданні кабінету, що в Японії кожний перед законом є рівний і тому також податкова система повинна зобов'язувати кожного. Він домагався справедливої податкової системи, яка стимулюватиме економіку і допоможе зменшити великий дефіцит уряду.

ПОМІРКОВАНІ ІНДІЙСЬКІ сікхи, які управляють провінцією Пунджаб, погодилися прийняти допомогу зі зовні, тобто від центрального уряду і головного штабу армії, у поборенні терористичних актів, що ними займаються сікхи-екстремісти та різні інші скрайньо-ліві і скрайньо-праві їхні організації. Провінційний уряд крім того вирішив надати спеціяльне уповноваження для поліції і державної служби безпеки, а також внести в провінційному парляменті законопроєкт про гострі кари проти тих осіб, які без дозволу носять гостру зброю чи займаються продажем зброї. Поліція матиме право без судового дозволу робити обшуки в будинках, здержувати підозрілих осіб, стріляти до озброєних тощо. Очевидно, армія, якщо потрібно буде її допомоги, матиме такі ж самі права.

КАНЦЛЕР АВСТРІЙСЬКОГО уряду Франц Враніцкі заявив, що австрійці повинні визнати минулу дійсність Австрії, її прилучення до гітлерівської Німеччини, співучасть австрійців в окупації гітлерівців інших країн і винищуванні невинних цивільних людей та зробити внесок, що вони також несуть малу частину відповідальности за ці злочини. Виступаючи з промовою перед ветеранами війни, колишніми в'язнями концтаборів і полоненими війни із 40-ка країн світу, Враніцкі відмітив, що Австрія мусить взяти на себе частину вини і будувати свою співпрацю з іншими народами на базі реальности, а не на емоціях. Консервативні аналітики кажуть, що це так Враніцкі бороняться перед спадом популярности його власної соціялістичної партії, яка в останніх парляментарних виборах 23-го листопада зазнала чималої поразки.

КОНҐРЕС ЗСА РОЗГЛЯДАТИМЕ СПРАВУ ІРАНУ І НІКАРАҐУА

Вашінгтон. — Обидві палати Конґресу — Сенат і Палата Репрезентантів — покличуть свої власні комісії для розгляду справ продажу зброї для Ірану і перекинення частини фондів отриманих від іранського уряду на конто нікараґуанських антикомуністичних повстанців „контрас", — заявили лідери обидвох палат і обидвох політичних партій в четвер, 4-го грудня цього року.

Рішення в тій справі вже було прийняте, хоч між обидвома політичними партіями існує ще різниця в поглядах на деякі справи і в тактиці, як саме переводити конґресове слідство. Роберт Дол, республіканець з Кензас, який сам правдоподібно плянує виставити свою кандидатуру на президента в 1988 році, вперто настоює, щоб президент Роналд Реґен скликав надзвичайну сесію Конґресу для обговорення згаданих справ, а тоді може й не потрібно б творити спеціяльних комісій; демократи натомість настоюють на покликанні комісій знаючи, що така тактика довшого слідства буде кориснішa для Демократичної партії на передодні президентських виборів, бо ціла справа іорансько-нікараґуаньська „пахне" Вотерґейтом. Р. Дол до січня наступного року все ще є лідером республіканської більшости в Сенаті.

Сенатор Роберт Бирд, демократ із Західньої Вірджінії, найбільш правдоподібний наслідник Р. Дола на становищі лідера демократичної більшости в Сенаті, бо демократи, як відомо, здобули більшість у виборах 4-го листопада ц.р., не погоджується із скликанням надзвичайної сесії Конґресу, а його сильно підтримує в цьому конгресмен Джім Райт, демократ з Тексасу, про якого вже сьогодні всі говорять, що він займе місце спікера Палати Репрезентантів, тобто прийде на місте леґендарного майже спікера Томаса П. О'Нілла з Массачусетс.

Очевидно, справу Ірану і Нікараґуа новий 100-ий Конґрес, чи зглядно його комісії, зможуть розглядати тільки в січні, коли новий Конґрес збереться на свою першу сесію. Дж. Райт вірить, що в такий спосіб можна буде оминути дублювання у слідстві цієї справи і після закінчення слідства дати американському народові повне вияснення. З конґресменом Райтом погоджують багато законодавців, республіканців і демократів, які кажуть, що „ЗСА не потребують в теперішній ситуації ще одного цирку, подібного до Вотерґейту, який тільки розпалює пространсті, творить атмосферу взаємного недовір'я і посилює антаґонізм серед американського народу". Крім того помірковані законодавці здають собі справу, що вони стоять на передодні президентських виборів й тому не можуть дозволити собі на довгі безплідні дебати Вотерґейтського характеру, бо на цьому можуть потерпіти не тільки вибори, але справи оборони, економіки, спаду вартости американської валюти, одним словом ситуація може повернутися до 1980 року.

Не всі однак так думають, бо в кожній політичній партії є естремісти, які хочуть „пекти свою печеню" на помилках Уряду. Залежатиме багато також від постави Уряду і самого Президента, — кажуть політичні діячі, — який має підтримку в народі, не зважаючи на останню помилку.

Л. Спікс вніс резиґнацію

Вашінгтон. — Речник Білого Дому Леррі Спікс, який є головним „посередником" між президентом Роналдом Реґеном і пресою, повідомив репортерів, що він вніс резиґнацію від 1-го лютого 1987 року. Він займе місце віцепрезидента фінансової компанії Меррил Линч і буде відповідати за зв'язок цієї компанії з пресою.

Розмови про резиґнацію Л. Спікса велися давно. Називалося також і місце його майбутньої праці — компанія Меррил Линч, до Ради директорів якої довгий час входив теперішній керівник Спікса — начальник канцелярії Білого Дому Доналд Ріґен.

Відхід Спікса з Білого Дому ні в якій мірі не зв'язаний з іранським скандалом, однак, як вважають спостерігачі, в теперішніх обставинах Спікс міг би зачекати з резиґнацією.

На посаді віцепрезидента компанії Меррил Линч він буде діставати не менш 250-300,000 долярів на рік, що є у п'ять-шість разів більше ніж він заробляє тепер.

Офіційно Спікс був заступником пресового секретаря у Білому Домі, але після того, як в березні 1981 року, під час замаху на Президента, був поранений пресовий секретар Джеймс Бреді, Спікс став практично пресовим секретарем.

В АМЕРИЦІ

ЛІДЕР БРИТАНСЬКОЇ ЛЕЙБОРИСТСЬКОЇ ПАРТІЇ Ніл Кіннок прибув до З'єднаних Стейтів Америки з восьмиденною неофіційною візитою, під час якої він має намір виступити з рядом лекцій в американських університетах і зустрітися з „перспективними", на його думку, політичними діячами. Американська преса називає поїздку Н. Кіннока реклямною, маючи на увазі спробу лідера лейбористів пояснити своє рішення відмовитися в майбутньому від нуклеарних сил Великобританії і закрити на її території американські нуклеарні бази. Однак навіть ліберальні демократичні законодавці в ЗСА були заскочені рішенням лейбористів відмовитися від нуклеарної зброї. Вважають, що поїздка Кіннока і його виступи не принесуть йому слави ні в ЗСА, ні в Англії.

ПРИЗНАЧЕННЯ ФРЕНКА КАРЛУЧЧІ асистентом Президента у справах крайової безпеки було зустрінуто у Вашінґтоні з ентузіязмом. Вважають, що він наведе порядок в Раді Крайової Безпеки, з якої провадилося керівництво секретними операціями з Іраном і пересилання одержаних за зброю грошей у швайцарський банк для нікараґуанських повстанців. Призначення Ф. Карлуччі схвально зустрів і Державний департамент, який ворогував з Радою Крайової Безпеки з приводу іранської кризи і тепер сподівається, що як досвідчений дипломат Карлуччі буде більш уважно прислухатися до рекомендацій дипломатичного відомства ЗСА. Повідомляють, що в останні місяці державний секретар Джордж Шулц, який давно знайомий з Карлуччі, безуспішно пропонував йому різні дипломатичні посади. Вашінґтонські спостерігачі відзначають, що, на відміну від свого попередника Джана Пойндекстера, Карлуччі має більший досвід у стосунках з Конґресом, де він часто давав зізнання, будучи другою людиною в Пентаґоні і Сі-Ай-Ей.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Чужі мови у школах

В усіх школах за Австрії перед Першою світовою війною — і тепер так є в Австрії та в більшості західньо-европейських країн — у клясичних гімназіях, де наука розпочиналась після 4-клясової народної школи і тривала вісім років, від першої кляси вчили латинської мови, від третьої грецької, обов'язковою була мова німецька і мова навчання в даній школі. Наприклад, у школах з українською (тоді „рускою") мовою навчання польська мова була надобов'язкова, за Польщі стала обов'язковою. У дівочих виділових школах і семінаріях вчили мову французьку, поруч із німецькою. Очевидно, що в усіх середніх школах колись і тепер вчать всесвітню історію, почавши від античних часів і всесвітню географію.

В американських школах система цілком інша, хоч число років навчання в школі народній і середній те саме: тут 8 кляс школи народної і 4 середньої. Але крім того принципу, обов'язуючого на всій території ЗСА, у різних стейтах вимоги щодо іспиту зрілости в середніх школах інші, іншими теж бувають предмети навчання, бо для кожного стейту існують в їх столицях власні верховні шкільні департаменти. Найбільше уваги кладеться на вивчення якнайбільше подробиць про саму Америку. Чимало ваги прикладають до предметів математики і фізики. Зате цілком легковажно ставляться до всесвітньої історії та географії і до навчання чужих мов. Учень середньої школи може діставати стипендію для університетських студій, якщо він відзначився, як грач бейзболу чи футболу, кошиківки чи гокею. Фізичне виховання тут стоїть дуже високо. Очевидно існують також стипендії за успіхи в науці.

В останніх роках почався в американському шкільно-освітньому світі рух за потребу прикладати більшу увагу чужим мовам та географії. „Ню Йорк Таймс" з 2-го грудня цього року присвятив цій проблемі обширну фахову статтю, в якій подав деякі дуже приступні і логічні приклади, чому треба увести в американські школи навчання чужих мов та історії й географії. Мовляв — американські молоді люди стверджують, що їхні одяги роблені в Кореї чи Тайвані та що Америка залита автомобілями з японських, французьких або німецьких фабрик. Водночас Державний департамент має поважні труднощі у підшукуванні осіб з високою освітою, які знають мову країни, з якою ЗСА мають дипломатичні та культурні й торговельні зв'язки. Наведено там цікавий приклад, що великий японський промисловий концерн Мітсубіші, який продукує теж авта, вибрав місто Блумінґтон в Індіяні для заснування там своєї фабрики тому, що в середній школі того міста вчать японську мову.

Серед школярів народних і середніх шкіл в Америці помічається щораз більше зацікавлення чужими мовами. У стейті Ню Йорк записалося в минулому році 650,000 школярів на курси чужих мов, у порівнянні з 230,000 у 1980 році. У деяких стейтах, де значно зросло еспанськомовне населення, батьки наполягають на введення до шкіл навчання еспанської мови й літератури. Проте нема ще натиску згори, з державних кіл у Вашінґтоні, щоб завести в усіх школах обов'язкове навчання якихось чужих мов. Кожний стейт автономний, чи може й самостійний також у ділянці шкільництва.

Існують в Америці дві царини життя, в яких обов'язково потрібні радикальні реформи: судівництво і шкільництво. В судівництві панує такий нелад, що створилася популярно звана система „оборотових дверей", де тими самими дверми підсудний, інколи важкий злочинець входить, і зараз виходить. Тепер по Америці пошукують злочинця, який пострілами поранив шістьох поліціянтів в Ню Йорку, а він був на „паролі", себто випущений на волю за невеликою кавцією і після одної третини в'язничної кари за попередній злочин. Роками можна процесуватися від інстанції до інстанції аж до Верховного Суду. Знову ж у шкільництві є такі дивогляди, що абсольвент середньої школи не вміє виповнити аплікації на працю чи на безробіття і велика більшість абсольвентів гайскулів не знають, де властиво знаходиться якась европейська країна.

Загальна освіта американців слаба, але водночас існують в Америці університети й інститути найвищої наукової кляси. Це стан не нормальний. Він колись зміниться — може почався вже цей процес.

С. Г.

ПАПА НЕ СПІШИТЬСЯ З ПОЇЗДКОЮ ДО МОСКВИ

Італійська преса заповнена статтями на тему того, чи 1988 року Папа Іван Павло II вибереться до Москви додати своєю присутністю блиску великій параді з нагоди „тисячоліття хрещення Росії". На недавніх релігійних урочистостях у Асижі, де були представники всіх можливих релігій світу, включно з Далай Ламою, не бракувало й достойників Російської Православної Церкви, між ними і київського митрополита Філарета, який 28-го жовтня мав окрему приватну авдієнцію у Папи. Про що вони могли говорити і якою мовою (хіба українською?) — про це ніхто нічого конкретного не знає. Одне певне, що Філарет говорив те, що йому з совєтського боку сказати доручено.

Нав'язаючи до цієї події, Марко Політі в римському „Іль Мессаджеро" з 11-го листопада пише, що поїздка Папи до СССР повинна відбутися тільки в системі колективного запрошення усіх голів християнських Церков. Згідно з повідомленнями з Москви, Ґорбачов уже дав свою згоду патріярхові на організацію панхристиянської церемонії, в якій узяв би участь теж голова Католицької Церкви. Саме в цій справі мав би говорити з Папою митрополит Філарет. „В кожному разі, пише Політі, реалізація папської візити в СССР повинна перейти через ряд попередніх вияснень... Найделікатнішою справою Папа вважає проблему уніятів. Мова тут про українських католиків візантійського обряду, які після 1945 року були розпорядком влади влучені до православного патріярхату в Москві. Для совєтської влади розмови на цю тему є дефінітивно закінчені. Але для Папи Войтили навпаки — це є принципіяльне питання, яке дає можливість переглянути цілу цю справу. Ще недавно на зібранні у Відні країн — членів Конференції для европейської безпеки і співпраці папський міністр закордонних справ архиєпископ Ахіле Сільвестріні наново підняв цю проблему, кажучи, що він не може замовчати тієї болісної ситуації, яка триває вже 40 років без загоєння. Йдеться тут про релігійні спільноти, позбавлені будь якого правного існування".

Закінчуючи свою статтю, Політі пише, що „до Асижу московський патріярх вислав своїм уповноваженим не єпископа Філарета з Мінська, експерта „східніх справ", а Митрополита Філарета з Києва, тобто зі столиці України, в якій живуть уніяти, анектовані православною Церквою. Цим дано Ватиканові сигнал від патріярхату".

Про який це сигнал може бути мова? Знак пригадки? Упімнення? Погрози? Годі точно сказати, але зараз на думку приходить листопад 1980 року, коли то в Римі відбувся синод Української Католицької Церкви. На тому синоді складено заяву про неважність львівського псевдосиноду з 1946 року, який після ув'язнення усіх єпископів, зліквідував Українську Католицьку Церкву і віддав її Російській Православній Церкві в Москві. Після заяви римського синоду Патріярх Пімен написав з Москви до Папи Івана Павла II мало чемного листа з погрозами за ту заяву. Папа у відповіді йому пробував його заспокоїти, пишучи, згідно з правдою, що це була заява тільки українських єпископів, а не Ватикану, але одночасно додав, що „Святий престіл твердо стоїть на позиції, яку він завжди зберігав щодо прав українських католиків".

Пімен цього ніяк не хотів забути. 12-го травня 1981 року в своїй Великодній промові він повернувся до львівського собору, кажучи, що „уніяти повернулися до святої віри своїх батьків на лоно Російської Православної Церкви, яка є історичною церквою українського народу"... Як пише інша газети („Ля Терца Рома" з 25-го серпня ц.р.), після промови Пімена єпископи кинулися підписувати протест-ультимат до Папи Івана Павла II, а зараз же на другий день, 13-го травня 1981 року, турок Аджа на площі Св. Петра вчинив атентат на Папу. Як знаємо, всі слідства і процеси досі так і не виявили з чийого доручення він це вчинив... Чи не дивний збіг подій і обставин?

Тут ще не кінець. Доменіко дель Ріо в щоденнику „Ля Република" з 20-го листопада подає розмови журналістів, які були з Папою під час його лету до Банґлядешу. Запитаний у справі поїздки до Москви, Папа сказав, що він повинен поїхати передусім на Литву, бо там є католики і його поїздка буде суто пасторальна. А до Москви це була б поїздка політична і він у тому не зацікавлений. До цього, — пише дель Ріо — є ще справа України і українських вірних, які ревіндикують річницю хрищення для себе. І тут зійшла мова на недавно видану книжку Кардинала Мирослава Любачівського „Чи Росія справді була охрещена 988 року?" Ці історичні тонкощі і проблеми, пише далі дель Ріо, не зрушували холодного спокою кардинала Касаролі, принципом якого є не запускатися у гіпотези, а думати тоді, коли в руках є щось конкретне...

Нам треба згадати ще одну річ: недавно ми мали нагоду переглянути совєтський пропагандивний фі-

(Закінчення на стор. 4)

Іван Кедрин

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ У НЮ ЙОРКУ В НОВОМУ ОДЯЗІ

Невимовно сумно і прикро було дивитися два роки тому на згарища Українського Народного Дому на 2-ій авеню в Ню Йорку, наче на несподівано виросла могилу когось близького, рідного. І як радісно і гордо бачити тепер вирослий, наче за помахом чародійної палочки, відновлений і відмолоджений наш Український Народний Дім! Українська громада в метрополітальній частині Ню Йорку ніби найчисленніша між двома океанами, але не втішається доброю славою. Називалося, що Комітет об'єднаних організацій Великого Ню Йорку має кільканадесять членів, які разом згуртовують коло 100,000 українських людей. Але коли ми ще переводили були маніфестаційні походи по 5-ій авеню з різних нагод, ніколи не можна було зібрати більше, як 5,000 учасників, — а тисячі наших земляків придивлялися з тротуарів, наче на чуже видовище. Але українська нюйоркська громада жертвенна. За кругло 4 мільйони долярів здвигнула чудову церкву святого Юра на 7-ій вулиці за готівку, без цента боргу. І за добровільно складені пожертви купили на Другій авеню колишній Стайвесант Касіно — на Український Народний Дім. Він був колись вже раніше, але загирили його несовісні люди та ще й зробили помилку, бо коли прийшла ліквідація того давнього Народного Дому, то всю решту готівки повернули жертводавцям і треба було розпочинати від початку.

Але Комітет придбання Українського Народного Дому, заснований у 1951 році, повів збіркову акцію і люди складали пожертви, купуючи уділи по 25 долярів. Це була громадська акція на громадську ціль і наші люди купували ті уділи, даючи пожертву, та нікому й на гадку не приходило, що це інвестиція капіталу, який мав би принести приватний зиск. Великою помилкою було зачартерування Українського Народного Дому, як корпорації, а не як допомогово-культурної громадської організації. Але нас, тодішній Комітет, переконав арґумент, що коли люди будуть вірувати, що вони є „співвласниками" будинку, то збіркова акція пожвавитися. Трохи так сталося, а трохи не так. Ми зібрали були всього 17,000 долярів і рішили, що тільки тоді отримаємо більші фонди, коли земляки побачать, що робимо діло, а не тільки ведемо збіркову пропаганду. І тому, коли ми дізналися, що Стайвесант Касіно є на продаж — задаткували той будинок, а члени нашого Комітету, тодішній головний предсідник Українського Народного Союзу, Дмитро Галичин, колишній Український Січовий Стрілець, людина наскрізь громадська й патріотична, заявив, що УНСоюз дасть перший мортґедж — що всіх нас страшенно врадувало. Тямлю, а може помиляюся, що куплено Стайвесант Касіно за 75,000 дол. До тієї суми треба було докласти багато більше — дальшими ремонтами, влаштуванням бари, уведеннями протипожежної системи, охолоджування. Але всі ті борги сплачено, як сплачено і борг на закуп сусіднього мешкального дому. І це було урочисте засідання Дирекції УНДому, на якому спалено всі ті „мортґеджі".

Український Народний Дім не був ідеальний. Там не було театральної залі і тільки один раз „Червона Калина" зробила там свої Вечерниці, бо велика заля була замала і ми дістали були пересторогу, щоб не обтяжувати занадто долівки. Тепер та заля краща, більша. УНДім роївся українськими людьми і молоддю. Всі приміщення винаймали українські громадські організації; „бара", що прийняла приманливу назву „Лиса Микити", і ресторан приманювали наших людей, — це був насправжній центр. Автор цих рядків був членом того першого Комітету за придбання УНДому і довголітнім членом Дирекції і зрікся того почесного становища тільки тому, що мешкав далеко, на Квінсі і не міг доїздити на вечірні засідання. Першим головою Дирекції був інженер Мирон Лепкалюк, душею відданий ідеї УНДому. Ще перед злощасною пожежею були різні проєкти, що діяти з УНДомом, який на очах „старівся": небезпечно було вже підійматися в гору задніми сходами, хронічною проблемою була вінда, яка знаходилась на території сусіднього Пластового Дому. Покійний голова Дирекції Михайло Салдан мав амбітні пляни — викупити ввесь бльок між 9-ою і 8-ою вулицями і збудувати один величавий хмародер, — він мав теж ідею розібрати геть старий УНДім і збудувати на його місці новий, вищий на кілька поверхів, але між приманливим пляном та реальною можливістю здійснити такий плян — далека і неперехідна дорога. Тому добре сталося, що на згарищах постав відновлений УНДім, доведений до зґрілого п'ятого поверха. УНДім вірно служив кругло 35 років громаді. Тепер уперше просить цю громаду прийти з допомогою, щоби можна закінчити відбудову, на яку нема фондів. Допоможіть! Коли 14-го грудня ц.р. відбудеться там святковий бенкет — буде нагода допомогти! Громада — для громадського діла!

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про траву, що вже не така зелена...

Всі ми добре знаємо цю влучну американську приповідку, що „людям завжди видається трава більше зеленою по другій стороні".

Це знаменито і гарно характеризує почуття зависти, яке не належить до найкращих ціх характеру, але воно існує і проявляється дуже часто.

Не бракує його і у нас, українців, у різних аспектах, і саме один з них хочемо сьогодні у нашому фейлетоні порушити.

Вже довгі роки ми, не дивлячись на дуже приязні і добросусідські стосунки з нашими „братами" по канадській стороні Північної Америки, трохи їм завидувала за ті широкі громадянські права і привілеї, що їх вони собі здобули як третя з черги група у багатокультурній державі. Ми подивляли впровадження української мови до державних шкіл, велику кількість політичних діячів українського роду, сильну репрезентацію української групи в Оттаві і трохи заздрили широкій фінансовій допомозі на різні наукові, виховні та культурні цілі, що їх українці постійно одержують від федеральних урядів.

У відповідь на це наші канадські сусіди постійно закидували нам, „американцям" (до речі зовсім правдиво), що ми замало включаємося в американське життя, що замало маємо „лоббіінґ" у Вашінґтоні і що, живучи у ґетто, не стараємося про наше ширше визнання.

Скільки дискусій, розмов і статтей відбулося на цю тему в останніх двох десятках років. І в тих десятиріччях нам майже завжди видавалося, що таки „трава у Канаді зеленіша, ніж у ЗСА".

Аж ось в останніх кількох місяцях ми, як посторонні глядачі, завважуємо, що ця „трава" вже не така зелена, як досі. Щораз нові звідомлення в канадській автохтонній і українській пресі показують виразно, що настрої теперішнього канадського уряду зовсім не такі прихильні, як вони повинні були б бути серед тих, яких українська спільнота в Канаді у більшості сильно підтримувала.

Таж ми усі ще не забули останнього Світового Конгресу Вільних Українців в Торонто у грудні 1984 року, на якому так тепло і сердечно вітали усі учасники промову голови опозиційної тоді консервативної партії Браєна Малруні та присутність його дружини слов'янського походження Мілі.

Сьогодні цей же Б. Малруні, голова Уряду, ніяк не показує своєї вдячности за цю підтримку такої великої групи, яку становлять українці, канадські горожани.

Створення комісії Дешена, іменування жидівки на звільнене зі смертю сенатора Павла Юзика місце, зігнорування урядом останнього Конгресу КУК, що саме недавно відбувся, запрошення до торонтонської школи совєтських „чиновників", становище прем'єра Дж. Кларка до браку представника амбади в часі виступу хору „Веснівка" в Арґентині, критична настанова урядових шкільних чинників до фільму про Великий голод — ось тільки декілька прикладів з останнього часу. Всі вони вказують на те, що, відай, урядові Канади тепер не так залежить на українцях, як можна було сподіватися.

Ми бачимо це, але хоч з тим, можемо завважити, що вже не конечно нам аж так заздрити нашим сусідам „за межею", як це було досі — воно нам ніяк не приносить вдоволення чи спокою. Навпаки, ми тільки надіємося, що українська спільнота в Канаді зробить відповідні висновки з цієї прикрої ситуації й пошукає собі інших ніж Б. Малруні та його партійні однодумці — приятелів.

Щоб ми могли скоро знову подивляти успіхи, а з цим і „зелень трави" у наших сусідів!

О—КА

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРИЄМНА І КОРИСНА НЕСПОДІВАНКА

Трапилося це 2-го листопада ц. р., коли я зі своїм сином, невісткою і внуком зовсім випадково пішов на недільне Богослуження до Розвел ровд баптистської церкви в місті Марієта біля Атланти, Джорджія, в якій в хорі співала приятелька мого внука. Сидячи в цій величавій та переповненій людьми святині та прислухаючись до пастора, мені причулося, що він нібито щось сказав про Україну і колишній голод в ній. Мій син підтвердив мені, що так. Пастор говорив, що того дня українці обходять пам'ять українського голокосту, що в роках 1932-33 був причиною знищення сімох мільйонів українців, а сталося це свідомо з вини тодішньої сталінської влади. Почути це в цій церкві було для мене великою несподіванкою і я питався себе, як це могло статися? Звідки про це довідався цей пастор? Аж ось три тижні по цьому я довідався зі „Свободи", з 18-го листопада ц. р., що про цей голод поінформувала цього пастора наша ревна діячка на укра-

(Закінчення на стор. 4)

Яр. Климовський

МИСТЕЦТВО Й ЛЮДИНА

III.

Так, як існує велике мистецтво, так існують великі мистці з непересічним відчуттям і таким же темпераментом. Саме одним з таких є Любослав Гуцалюк.

Продовжуючи цей ескіз, наведемо висловлювання про Гуцалюкову творчість українських мистецтвознавців, мистців і любителів мистецтва, а на сам кінець подамо відгуки авторів — чужинців на його творчість. До речі такі відгуки з різних міркувань дуже цінні і потрібні не появляються часто навіть у випадках кращих українських експозицій. Очевидно висловлювання й думки, вирвані з контексту інакше звучать у фрагментах, інакше коли читаєте їх у тексті, а наводити місця за контекстом на це в межах відгуку немає місця.

Як сказано починаємо від українських.

Пасією Василя Барки є вглиблюватися у твір (що очевидно є позитивною рисою) і добачати в ньому те, на що інші наші мистецтвознавці не звернула б увагу. Ось, що він говорить: „Світляною схемою наведено на картинах Л. Гуцалюка, в „підґрунтах" зорового складу видива, як канву його — з музичною метрикою, наче відблиск віде самого духовного „кістяка" ґотичности для рисункового взору. Він зримо присутній: ставиться крізь барвність. Креслиться розгрою, пронизуючи краєвид: як сила його злагоди, як засіб зв'язку — на сполуку всього: в суцільну єдність досконало вистроєного задуму. „Правду сказавши, що й А. Карпентіє, переглядаючи картини одного із своїх колеґ, саме звертає увагу на цю „музичність, хоча звернув її на інші об'єкти („Музичність форм і тіней). А тепер послухаймо, що каже перший учитель рисунку й малюнку, Едвард Козак про свого колишнього учня: „Взагалі Гуцалюк неперевершений майстер лінії. Він не малює, а рисує пензлем, чи радше шпатлею. В графіці він малює пером шукає виразу і м'якости лінії і доводить цю лінію до звуку чи то до барви".

Відносно рисунку, цієї основи образотворчого мистецтва, Юрій Соловій пише: „Рисунком мистець відкриває нові форми, нові ситуації, що можуть навіть вирішити суцільний напрям творчости. Він властиво є не лише фундаментальним зарисом одноразового композиційного задуму, але може стати конструктивним заложенням творчости взагалі... та справа в тому, що рисунки Гуцалюка мають „шліф", що вони, як і акварелі „очищені" від ляборторности, і, хоч вони роблені з досконалою свободою і розмахом, атмосфера творчого крокування і спотикання в них виключена, вони є фактами завершеної роботи".

Про акварельну техніку Гуцалюка, яка вимагає великої прецизії (з уваги на труднощі, зв'язані з поправками), О. Слупчинський пише: „У своїх акварелях Любослав Гуцалюк висловлює питому йому пасію до кольорів які віртуозно розв'язує та специфічний підхід до об'єкту Цятки, плямки, чертки, лінії — усі прецизно, педантно і гармонійно уложені, експльодують кольорами ще більш експресивно, як в його оліях. Об'єкт трактований з великою фантазією — це натяк, початок і момент інспірації, з якої Гуцалюк розвиває високої якости (в естетичній сфері) радісні візії.

Про акти Гуцалюка, О. Слупчинський висловився так: „Пози актів статичні, одначе нервовість мазків, драматична скаля кольорів і натхнена сенсуальністю й еротикою розбиває цей спокій та створює атмосферу руху (динаміки)". І цей же сам автор у висновку каже: „Образи Л. Гуцалюка не є ствердженням краси природи чи об'єкту як такого, але того, як мистець його пережив, переболів і перетворив".

Не зважаючи на те, що, як каже Микола Кузьмович „Малярська техніка змінюється, але людина, її візія, її світосприймання залишаються такими самими", все таки згадаємо три зміни в стилістичному розвитку Любослава Гуцалюка, на які звернув увагу саме М. Кузьмович: „...окреслений рецензентами, як констуктивістично-декоративний період тривав у мистця яких два роки, приблизно до 1958 року себто до його другої подорожі до Парижу. У той час (59-60 роки) у Гуцалюка зайшла цілковита стилістична зміна, до речі не остання".

Про цю зміну писав Соловій у „Свободі", 1961 року так: „Гуцалюк робить новий крок: конструктивістично-абстрактні форми почали відступати перед новим в його малярстві елементом, перед прозорістю, — елемент великою мірою імпресіоністичний, одначе стається так, що цей елемент в творчості Гуцалюка дістає деякі нові риси. Те, що було в Гуцалюка стилізаторським, пригасає, а його силюета стає помітнішою". Та все ж автор статті стверджує (у вступних рядках), що „... Гуцалюкова дорога веде до інтенсивної краси образотворчого дійства".

„1964 — 66 приносять ще нові зміни, але вони відбуваються повільніше, лагідніше та більш органічно у порівнянні з попередніми. Тоді мистець за дуже короткий час розвинув зовсім нову техніку та почав вживати зовсім нові кольори. ...Тоді ж розвинувся і зовсім новий мазок, вертикальний, лінійно простий, вислідом чого були картини Парижу, що випромінювали внутрішнє світло".

Гуцалюкову творчість спостережливим оком схопив С.Гординський: „Хто впродовж останніх 20-ти років мав змогу стежити за Гуцалюковим малярством, той міг спостерегти, якими органічними були кількакратні зміни його стилю, завжди з однією метою — все ближче і глибше підійти до основного ідеалу малярства — до перетворення реальности баченого на нову і самостійну реальність — ліній, площин і барв, поєднаних ритмом і гармонією".

Дуже приємно було прочитати враження Катерини Штуль з нагоди повторного приїзду Гуцалюка до Парижу: „Пам'ятаю добре його перші кроки в Парижі, перші індивідуальні виставки й наші враження. За кожним разом ми стверджували, як відпружуючо діють на нас його картини. Субтельна нюансовість кольорів, казкова композиція затримували біг наших щоденних турбот, вливали мрійливий спокій та спонукували ствердити, що помимо пережитих страхіть війни, мимо еміґрантських злиднів, існує світ краси навколо нас і навіть у нас самих, який ми мусимо навчитися бачити, щоб з цього черпати сили до щоденної боротьби за наше краще „я". А тепер послухаймо як ця жінка вміло пояснює, що собою уявляє „Червоне місто": „Приглянься „Червоному містові", що нас найбільш полонило. Воно все в поверхах, переділене по середині молочною рікою. Воно безлюдне, як і всі попередні Гуцалюкові міста, але кожний його закуток

(Закінчення на стор. 4)

70-річчя визначного вченого д-ра В. Соколовського

23-го вересня ц.р., сповнилось 70 літ незвичайно творчого життя оригінальної людини, яка зуміла за свого життя нагромадити стільки осягів, що вони вивели її на вершини професійного й наукового життя в ділянках її дії не тільки в рамках країни її замешкання, але і на міжнародному форумі. Та почнім від того, що про цю людину говорить Енциклопедія Українознавства (8-ий том, стор. 2943, 1976).

„Соколовський Володимир (нар. 1916), вчений ветеринар, народився у Нимбурку, б. Праги (Чехо-Словаччина); вчився у високих школах Львова, Берліну й Відня; на еміграції в Німеччині і (з 1951) у ЗСА. С. — хірург для малих тварин, автор бл. 30 наукових праць, серед ін.: „Vademecum fuer Tieraerzte" (1949), H. Schebitz und H. Wilkens: „Atlas der Roentgenanatomie vom Hund und Pferd" (1967), „Canine Surgery„„Second Archibald Edition" (1974), „M. Joseph Bojrab: Current Techniques in Small Animal Surgery" (1975). Вперше описав, або ж відкрив: „Zur Anatomie der 'Nebennieren beim Schwein" (1944), „Cricopharyngeal Achalasia in the Dog" (1967), „Achalasia and Paralysis of the Canine esophagus" (1972) „Congenital Postcaval Hiatal Hernia in a Dog", (1976). С. — секретар Світової асоціяції фахівців від малих тварин і чл. екзекутиви Світового об'єднання ветер. лікарів та д. чл. НТШ (з 1954), лавреат нагороди Йосифа Баєра Високої ветер. школи у Відні (1968); співр. фахових журналів".

Крім нагороди, що про неї є згадка в енциклопедії, одержав ювілят ще ось такі дві інші: 1) 1978 року найменувала його Асоціяція шпиталів для тварин 3-го району (що включає 11 стейтів ЗСА та дві провінції Канади) Ветеринарем Року; та 2) в лютому 1986 р. відзначив Соколовського Американський коледж ветеринарних хірургів в Орляндо, на Фльориді, на своєму річному з'їзді „Нагородою за видатну службу".

В додатку до чотирьох европейських високошкільних дипломів із агрономії та з ветеринарної медицини, включно з двома докторатами (в Берліні з агрономії 1943 року та в Відні з ветеринарії 1945 року), Соколовський здобув у Америці доволі рідкий диплом т..зв. „дипломата" ветеринарної хірургії (1972). Попри незвичайно успішну довголітню практику головно в хірургії у його власному шпиталі в Чикаго В. Соколовський завжди знаходив час для наукової праці. Висліди власних дослідів і обміркування дослідів інших стали предметом його численних наукових елябoратів німецькою і англійською мовами. Поруч двох інших фахівців, став він у 1981 році співавтором підручника п. н.: Management of Trauma in Dogs and Cats". Був Соколовський теж співредактором трьох інших підручників і членом редакційної колеґії трьох ветеринарних журналів, а саме: 1) Tieraerztliche Umschau (1947-56), 2) Tieraerztliche Praxis (досі), 3) Journal of Veterinary Practice, Oxford, Eng. (1971-75), де був дорадником редакції.

Нелегко дорахуватись, скільки разів Володимир виступав із власними науковими доповідями в різних державах світу. (Іноді виступав у тих самих країнах по кілька разів). Ось деякі з них: Польща, Австрія, Фінляндія, Італія, Греція, Данія, Англія, Канада, ЗСА, Мехіко, Західня Німеччина. Як секретар Світової Асоціяції фахівців малих тварин організував Соколовський три міжнародні конгреси: 1971 року в Мехіко, 1973 року в Сан Ремо (Італія) й у 1975 році в Сальоніках (Греція).

На прохання проводу Американського коледжу ветеринарних хірургів В. Соколовський виконував протягом 12-ти літ (від 1973 до 1984) обов'язки господаря т.зв. хірургічного форуму в Чикаґо. Цей форум утішався славою найбільш престижевої своєрідної в'язанки конференцій на теми хірургії та споріднених ділянок ветеринарної медицини. Щорічно запрошувано на цей форум сотню доповідачів-спеціялістів.

Про авторитетне становище В. Соколовського в професійному й науковому світі свідчать ось такі факти: 1) В роках 1976 до 1980 він був членом і головою т. зв. Кваліфікаційного комітету американського коледжу ветеринарних хірургів. Це колектив, що вирішує, кого слід допустити до хірургічних іспитів, а кого ні. 2) В роках 1980-1983 був він т. зв. „реґентом" Американського коледжу ветеринарних хірургів (це важлива позиція, бо шість реґентів завідує цією високою школою). 3) В роках 1970-1971 був він членом Вишкільного та Дослідного Комітету ветеринарно-медичної асоціяції стейту Іллиной. 4) Між 1971 і 1975 роками був почесним секретарем Світової ветеринарної асоціяції для малих тварин. 5) В тих же роках, 1971-1975, був членом Екзекутивного перманентного комітету Світової ветеринарної асоціяції. 6) В теперішньому часі він є членом; а) і б) Ветеринарно-Медичної асоціяції Чикаго та стейту Іллиной, в) американської Ветеринарно-Медичної асоціяції, і г) Асоціяції шпиталів для тварин. 7) В. Соколовський підтримував і досі підтримує дружні науково-професійні зв'язки (листування й іноді взаємне відвідування) з провідними діячами ветеринарно-медичного світу. Не один із тих діячів висловлює йому вдячність за добрі фахові поради. Впродовж довгих років провідні особи високих ветеринарних шкіл запрошували Соколовського прийняти професуру в їхніх школах (особливо ж у ділянці хірургії малих тварин). Ішлося про професуру в Австрії, Західній Німеччині, Канаді й Америці. Але Соколовський послідовно відмовлявся від тих почесних обов'язків. Він надто цінив своє незалежне становище та пов'язану з тим сильну фінансову базу.

Якщо йдеться про місце В. Соколовського в українському науковому світі, то — як сказано раніше — він дійсний член НТШ від 1954 року . А в роках 1959-60 був головою Осередку НТШ в Чикаго. За його головування відбулись там дві конференції: 1) Мазепинська, 24-го жовтня 1959 року в приміщенні Нортвестерн університету, та 2) конференція, присвячена „сучасним совєтським проблемам", від 8-го до 9-го квітня 1960, теж у Нортвестерн університеті. В обох конференціях взяли участь видатні українські й чужинецькі вчені, головним чином, викладачі в канадських і американських університетах (усіх учасників обох конференцій було 19). Конференції зустрілись із досить позитивним відгуком і обговоренням їхніх тем у американській пресі (конкретно, в шістьох газетах). 1960 року В. Соколовський був президентом Видавничої спілки „Українське Життя" в Чикаґо. В тому ж часі появились деякі його статті в часописі тієї ж назви.

До речі згадати, що впродовж свого життя — Володимир Соколовський мав незвичайно активне відношення до спорту. Спершу грав — і з немалим успіхом, копаного м'яча, але згодом виявив замилування до легкої атлетики (мав свого часу галицько-український рекорд у бігу на 400 метрів; був теж кілька разів першуном у бігу навпростець). В пінґ-понгу мав прегарні успіхи (1934 року здобув друге місце в українських крайових змаганнях у Львові; мав теж знамениті висліди в грі з чужинцями). Теніс був для Соколовського надто коштовний спорт за його студентських часів, але пізніше він зосередив свою увагу саме на тому спорті. Мав добрі висліди під час післявоєнного перебування у Німеччині, а згодом в Америці, де здобував добрі місця в Чикаго. Між українськими змагунами здобув двічі чемпіонат у клясі сеньйорів на Союзівці.

Наприкінці варто призадуматись над таємницею неабияких успіхів, головним чином, професійно-наукових, Володимира Соколовського. На мою скромну думку, його успіхи — це наслідок цілого ряду причин, зв'язаних із прикметами його характеру та з його поставою до життя. Ось деякі з тих здогадних причин: 1) Соколовський відзначається надзвичайною блискавичністю спостережень і такою ж пронизливістю інтелекту. Обидві ці прикмети вможливлюють йому здобувати інформації та збагачувати й поглиблювати знання відносно малим зусиллям. 2) Його ефективна працьовитість повністю диктована динамікою його зацікавлення предметом. 3) Власним коштом він здобув постійний доступ до всіх потрібних йому новин у ділянках його зацікавлення. 4) Відзначаючись сильно розвиненим критичним „змислом", швидко „виловлює" слабі місця пре різних стверджень чи теорій. 5) З уваги на довголітню працю у власному шпиталі, має щоденну можливість зіставляти теорію з практикою. 6) Незвичайно важливе: мовний бар'єр для Соколовського прямо не існує. Все своє знання він може з легкістю переповісти або з'ясувати на письмі чотирма мовами — німецькою, англійською, українською та польською.

З уваги на ширину зацікавлень і знання д-р В. Соколовський, у чималій мірі заслуговує на епітет людини ренесансу, пересадженої в XX сторіччя.

Остап Олесницький

Справа І. Дем'янюка у відношенні до української громади

В червні 1985 року організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АОЛПУ) включилася в активну і динамічну оборону Івана Дем'янюка — оскарженого в коляборації з нацистами і воєнних злочинах. Головною і основною причиною, чому АОЛПУ рішилася заанґажуватися в обороні Дем'янюка був факт, що уряд ЗСА постановив депортувати його до Ізраїля на судовий процес. Організація АОЛПУ уважає, що таке рішення американських влас тей є грубим порушенням людських і громадських прав Івана Дем'янюка.

За 18 місяців оборонної акції АОЛПУ вислала масові відозви до членів американського Конгресу, до Уряду ЗСА і до президента Роналда Реґена з просьбою розглянути процедури й докази, на яких основувались судові переслухання і процедури (кримінального судового процесу в ЗСА ніколи не було) в справі денатуралізації Івана Дем'янюка, його депортації до Совєтського Союзу і його депортації до Ізраїля. Найлегше Урядові ЗСА і бюрові ОСІ було вистаратися депортацію до Ізраїля, і вони, використавши відносно мало скомпліковані процедури, добилися цієї мети при допомозі судді Батісті і підпису Шулца. Масові петиції і прохання до президента Р. Реґена помилувати Дем'янюка впали на глухі вуха, а на закиди і підозріння АОЛПУ, що права людини Дем'янюка будуть знехтовані ізраїльтянами і що він не дістане справедливости там через сильне упередження проти українців, президент Р. Реґен старався заспокоїти АОЛПУ листом, в якому сказав, що Ізраїль ґарантує об'єктивність і справедливість під час процесу, як також додержання прав людини Дем'янюка.

Після видачі І. Дем'янюка до Ізраїля 27-го лютого 1986 року члени АОЛПУ особисто зустрічалися з речниками ізраїльського уряду в Ізраїлі і домагалися, щоби Ізраїль дотримувався своїх конституційних постанов і приципів пошанування прав людини.

В додатку до особистих інтервенцій, АОЛПУ писала кількакратно листи з інформаціями до всіх членів уряду і міністерства справедливости і судівництва, подаючи докладні інформації про місця перебування Дем'янюка під час Другої світової війни, перебіг його справи і подій тієї доби.

Крім поширювання фактів про Івана Дем'янюка і прохань до офіційних чинників ЗСА і Ізраїля, організація АОЛПУ збирала фонди на правну оборону Івана Дем'янюка, тому що ані ізраїльський уряд, ані американський уряд не призначили йому громадського правного оборонця (паблік дефендер) ані в ЗСА, ані у Ізраїлі. Підсудний, який не має адвоката-оборонця програє справу тому, що ніхто не є в силі сам себе оборонити.

За останних 18 місяців організація АОЛПУ зібрала на оборону Івана Дем'янюка 234,053.23 долярів. З того передано адвокатові Маркові О'Коннорові і родині Дем'янюків 220,716.32 дол. Різницю — 13,337.91 дол. було видано на оплати грошової збірки: кореспонденція, поштові оплати, реклями, друки матеріялів, оплати поїздок прелеґентам і членам родини Дем'янюків на громадські віча тощо.

Організація АОЛПУ буде продовжувати свою діяльність в обороні покривджених і фальшиво обвинувачених і проти знеславлювання українського народу, але скерує і переключить цю діяльність в новостворений центр: Український Крайовий Дослідний Центр: Інформативна мережа — Анчейн (англійське скорочення яке значить: „Кайдани пірвіте", розкуйтесь, звільніться з кайданів).

Центр — Анчейн є твором і проєктом бл. п. Ігоря Ольшанівського, голови АОЛПУ. В його основнім проєкті Ігор накреслив плян діяльности постійно, послідовно і у професійний спосіб в ділянці поширювання правдивих інформацій про Україну і українців, зокрема в обороні фальшиво обвинувачених у коляборації з тиранами і у воєнних злочинах. Якщо зайде потреба, центр буде брати до судової відповідальности негідників за знеславлювання українців і сфальшовування української історії.

Дослідний Центр, який був заінкорпорований у стейті Ню Джерзі у березні 1986 року невдовзі одержить звільнення з оподаткування жертводавців від федерального Бюра скарбу ЗСА. З днем, коли податкове звільнення буде затверджене Урядом, розгорнеться широкозакроєна збірка фондів, щоб уможливити діяльність центру. Помимио відсутности повного оформлення центру, деяка праця вже зроблена. Це переклад 110-сторінкової брошури німецького журналіста Ганса Рульмана з німецької на англійську мову. Брошура Рульмана описує в деталях одісею Івана Дем'янюка і доказує безосновність оскаржень проти нього і виявляє совєтські фальшування документів. Цю брошуру в німецькім оригінали АОЛПУ вислала до всіх членів ізраїльського парлямнету-кнессет і до членів виконавчих органів Ізраїля і ЗСА. Англійський переклад буде видрукований у вигляді книжечки-памфлету і буде розісланий масово до урядів і парляментів західніх країн і засобів масової інформації.

Дослідний Центр також робить заходи, щоб післати обсерватора науковця до Ізраїля, завданням якого буде пильно слідкувати за судовим процесом Дем'янюка і зробити заключення чи процес відбуватиметься „справедливо", чи свідки на суді будуть достовірними, чи вживані докази будуть перевірені експертами, чи прокуратура Ізраїлю базує своє оскарження на фактах чи на упередженні, чи оборона доложить всіх зусиль щоб переконати суддів, від яких залежатиме рішення долі Дем'янюка і тд. Обсерватор-науковець доставить нам інформації, на підставі яких зможемо приготовити плян праці на майбутнє і з яких зможемо користати.

Нам лишається один місяць, щоб знайти охочого на таке завдання. Дотепер намічені кандидати відмовилися взяти на себе цей обов'язок.

Плян праці зроблений, активність розпочата і за всяку ціну треба розгорнути дії Дослідного Центру на повну пару. Згідно з пляном Ігоря Ольшанівського, збірка фондів буде відбуватися у двоякий спосіб: пожертви можна посилати прямо на конто Анчейн число 4018, або можна відкрити ощадностеве конто, а відтак пожертвувати на конто Анчейн. Заходи зроблені і конто відкрите у Кредитівці „Самопоміч" в Джерзі Сіті, 558 Самит авеню, Джерзі Сіті. Н. Дж., 07306.

Анчейн — „Кайдани Пірвіте", назва Дослідного Центру, який є праґматичним підходом до проблем, які вийшли з-під нашої контролі у вільному світі і через що ми вже понесли немалі шкоди. Анчейн — це Український Крайовий Дослідний Центр: Інформаційна Мережа, який буде складатися з кількох канцелярій у великих містах ЗСА і з мережі компюторів.

Від 1980 року організація АОЛПУ співпрацює з українською громадою ЗСА і Канади і навіть отримує підтримку від українців з Південної Америки і Австралії. Під час шістьох років співпраці з АОЛПУ українська громада мала нагоду переконатися, як АОЛПУ діє і які має успіхи і досяги. Одним з найважливіших досягів — це Конгресова Комісія Досліду Великого Голоду 1932-33 в Американському Конгресі. АОЛПУ, не зважаючи на те, чи справа є політично сприйнятлива, чи легка до здійснення, включається в такі дії, які на часі і які є в інтересах української громади. АОЛПУ буде займатися обороною прав людини, а Анчейн сконцентрується над обороною фальшиво оскаржених у воєнних злочинах і в діях проти знеславлювання українців.

Речник Дослідного Центру звертається до української громади і просить, щоб громада пішла слідами молодих професіоналістів, які перші прийшли з грошовою допомогою і з підтримкою Анчейн. Вони пожертвували більше як 12,000 долярів які зібрали під час корабельної прогульки минулого літа. Спосіб збірки фондів на Анчейн дасть жертводавцям змогу постійної перевірки і контролі над діями центру і в разі незадовільної праці Центру, жертводавці зможуть відтягнути свою фінасову підтримку.

Божена Ольшанівська

СТЕПЕН БОСВОРТ, амбасадор ЗСА до Філіппін, закінчує свою туру 31-го грудня ц.р. Він вже раніше просив президента Роналда Реґена змінити його на становищі амбасадора, бо він плянує піти на емеритуру. Поінформовані кола кажуть, що можливим його наступником на цьому пості буде Ніколас Платт, який тепер є асистентом державного секретаря Джорджа Шулца для спеціяльних справ. Номінація нового амбасадора наступить незабаром

З ТРІПОЛІ, ЛІВІЯ, наспіла інформація, що невідомі терористи намагалися вбити заступника полковника Муаммара Каддафі Абделя Ялльода. Поінформовані особи, особливо спеціялісти західніх розвідчих центрів, заявляють, що ніхто цього не міг зробити краще, як сам М. Каддафі. Для чого? Тому, що еміграційні лівійці почали говорити про конечні зміни в Лівії і про Ялльода, як можливого лідера. Очевидно, така можливість є дуже правдоподібною, кажуть політичні спостерігачі.

ГОЛЛЯНДІЯ ВИДАЛА Великобританії двох членів Ірляндської Революційної Армії (ІРА). Тому, що це був перший випадок видачі членів ІРА з континентальної Европи в руки англійців, европейська преса поділилася думками в цій справі. Деякі газети вважають, що Голляндія не повинна була видавати на видиму смерть ірляндців. Правні оборонці ІРА заявляють, що видача в'язнів є великим ударом по діяльності ІРА, яка, як відомо, веде довгу і затяжну війну проти англійців і ірляндців протестантського віровизнання і за приєднання північної частини з римо-католицькою самостійною ірляндською республікою.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Ройтерса інформує з Єрусалиму, що Анатолій Щаранський й інші жидівські активісти настоюють на тому, що ізраїльський уряд повинен формально запротестувати проти нових совєтських еміграційних законів, які ще більше унеможливлюватимуть жидам виїзд з СССР. Новий закон увійде в силу 1-го січня 1987 року і, на думку А. Щаранського, 400,000 совєтських жидів, які хочуть покинути СССР і виїхати до Ізраїля, чи інших країн, матимуть великі, більші як досі труднощі. Совєтські речники кажуть, що додаток до закону був запропонований тому, щоб полегшити еміграційні процедури, які дотепер тривали дуже довго. Знавці цієї справи не погоджуються із совєтським поясненням і кажуть, що буде навпаки, отримати дозвіл на виїзд після 1-го січня наступного року буде майже неможливо.

Відзначили...

(Закінчення зі стор. 1)

во ствердженням, що телеграма від Р. Реґена повинна бути з признанням для 50 мільйонів українців, а не лише для нього і що воля повинна бути головним стремлінням для кожної людини у широкому світі.

У своє слово непотрібно вплів Дж. Паланс несмачний жарт, як це він зробив раніше на Фестивалі Молоді на „Верховині".

В часі полуденка співав відомий співак легкого жанру Алекс та показано уривки із різних фільмів про українські імпрези та свята, на яких виступав Дж. Паланс, що їх приготовив фільмовий продуцент Ярослав Кулинич, а нарратором був д-р Юрій Солтис.

На святкуванні були члени родини Дж. Паланса, а серед гостей головний предсідник УНС д-р Іван Флис з дружиною, д-р Волтер Петришин, що був заступником голови комітету для вшанування Українця Року і його дружина, яка із Аллою Трохимчук працювала в комітеті для підготови полуденку, о. Іван Наконечний з української православної церкви з Мейплвуду з дружиною, о. Олександер Гевкалюк, ЧСВВ, з монастиря св. Йосафата в Ґлен Ков, Н. Й. та інші визначні гості. Після полуденка, того самого дня відбулася в Українському Інституті Америки зустріч молодих професіоналістів із Українцем Року. При дверях привітали їх хлібом і сіллю президент УІА В. Назаревич із І. Куровицькою та чотирьома молодими українками в народних строях.

Дж. Паланс і його наречена Ілейн Роджерс були і тут почесними гостями у святочно прибраних кімнатах, де при чарці шампана і звуках бандури, на якій грала Наталя Дмитрюк вони познайомилися з рядом молодих українських професіоналістів.

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що в середу, 3-го грудня 1986 р. відійшов у Вічність
наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, БАТЬКО І ДІДУСЬ
бл. п.
Григорій Бакуменко

ПАНАХИДА буде відправлена в п'ятницю, 5-го грудня 1986 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Thomas M. Quinn and Sons, 35-20 Broadway, Long Island City, N.Y.

ПОХОРОН в суботу, 6-го грудня 1986 р. з української католицької церкви Чесного Хреста в Асторії, на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:
дружина — МАРІЯ
доньки —
МАРТА з чоловіком ВІЛІЯМОМ ГАРІС
ХРИСТИНА з чоловіком АЛЕН КАСОРЛА
син — РОМАН з дружиною ФЛОРЕНС
внуки —
ГЕЛЕН ГАРІС
ПЕТРО І ФЛОРЕНС БАКУМЕНКО

КОЛИШНІЙ ДИРЕКТОР транспорту Ню Йорку Антоні Р. Амерусо стоїть тепер перед оскарженням, що він присягав фальшиво в часі зізнань у справі корупції в транспортовому відділі і що він був вмішаний також у корупцію.

УПРАВЛІННІЯ КОНТРОЛІ недуг на терені ЗСА інформує, що в останньому часі число занедужань на венеричні недуги сильно зросло з приводу того, що ці недуги стали відпорними на ділання пеніціліни, яка досі давала успішне лікування.

СТВЕРДЖЕНО, ЩО в останньому часі сильно зростає число добровільців для різних гуманітарних акцій у Ню Йорку. Ці добровільні працівники переважно є у віці 20-30 років життя і належать до групи молодих професіоналістів.

Увага! Торонто й околиця! Увага!
В неділю, 14-го грудня 1986 р., год. 3-тя по пол.
в залі УКЦеркви св. Евхаристії
при 515 Broadview Avenue
відбудуться

РІЧНІ ЗБОРИ
ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УНС ТОРОНТОНСЬКОЇ ОКРУГИ

З ТАКИМ ПОРЯДКОМ НАРАД:

1. Відкриття і вибір Президії
2. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів
3. Звіти Управи і Контрольної Комісії
4. Дискусія над звітами
5. Уділення абсолюторії уступаючій Управі
6. Вибір нової Управи і Контрольної Комісії
7. Затвердження пляну праці
8. Внески і запити

До участи в Зборах запрошені і зобов'язані секретарі Відділів, члени Окружної Управи Торонтонської Округи та конвенційні делеґати.

У Зборах візьмуть участь:

Леонід Філь, головний контролер УНС
ред. Василь Дідюк, головний радний УНС

За ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Василь Дідюк, *почесний голова* **Василь Шаран,** *голова*
Іван Шлапак, *секретар* **Гавриїл Миськів,** *касир*

Папа...

Закінчення зі стор. 2

льм з урочистостей у Львові з приводу 40-річчя львівського псевдосиноду. Фільм складався з меншої частини — показу деяких сцен з березня 1946 року, де особливо пікантною сценою був образ переляканих отців, які всі на команду підносили руку. Друга, більша частина, знята в кольорах, показувала масу всякого золота внутрі собору св. Юра. Якщо Митрополит Філарет — невисокий, рухливий дідок з маленькими устами, презентувався ще сяк-так (в Асижі він репрезентував Російську Церкву і читав євангелію з російською вимовою), то щодо владик навколо нього на фільмі можна сказати тільки: пожалься, Боже! Під золотими ризами і митрами виблискували каґебівські фізіономії, у яких було все, крім будь якого натяку на інтеліґенцію. Хтось може сказати, що така характеристика достойників усе ж таки Російської Православної Церкви — надто образлива, але це не наш особистий погляд. Ще 1978 року видатний російський захисник православ'я Ґлєб Якунін, член Християнського комітету оборони прав віруючих в СССР, написав до Риму листа на адресу кардиналів Сліпого, Вишинського і Кеніґа (після несподіваної смерти Папи Івана Павла I тоді ще не було нового Папи), благаючи допомоги для Російської Православної Церкви, в якій владиками можуть бути тільки співробітники КҐБ. Лист цей був широко опублікований російськими організаціями в Америці, а Якуніна заслано в Сибір, де він карається й досі. У своєму листі Якунін головним справником лиха уважає митрополита Нікодима, недурного і хитрого каґебіста, виряджeного партією на роботу, згідно зі сталінською максимою: якщо не можемо перемогти релігії, то будемо нею керувати! Це Нікодим обставив своїми вихованцями-каґебістами усі ключові позиції РПЦеркви.

Ось такий то правдивий образ цієї Російської Православної Церкви, до якої силою загнано український народ і яка тепер готується над Москвою — рікою святкувати великий ювілей хрищення Руси — на Дніпрі, та ще й хотіла б, щоб цю з історичного погляду трагікомедію прикрасив своєю особою голова Католицької Церкви.

Український...

Закінчення зі стор. 2

їнській ниві — Ольга Цегельська, внучка колишнього посла до австрійського парляменту і якийсь час міністра заграничних справ УН-Республіки Лонгина Цегельського.

Її задум був дійсно мудро обдуманий, бо ця церква саме щонеділі надає своє Богослуження по телевізії і в цей спосіб багато мешканців в Джорджії могли почути про цю трагедію нашого народу. Я сам пробував подякувати цьому пасторові за його ласкаве добре слово і молитву, але мені це не вдалося, але це зробив дещо пізніше мій внук в моєму і свого батька імені.

Так, це була дійсна мила несподіванка почути в неукраїнській величавій святині щось подібного. Це повторилося і в деяких інших церквах, між іншим і в одній пресвітерській та в двох католицьких церквах. І тому слушно редакція „Свободи" в своїй новинці про це написала в заголовку: „Що й одна людина може багато зробити".

Це добрий і повчальний приклад для кожного з нас. Ми можемо бути тільки сердечно вдячні Ользі за це, що вона в своїй турботі за наш нарід зробила і бажаємо їй дальших Божих благословень в її праці на народній ниві.

В. Б.

Атланта, Джа.

Мистецтво...

Закінчення зі стор. 2.

живе. Червоні мури, стіни , брами, вікна, за якими жевріє золото пульсують людськими пристрастями. Площі кличуть до себе таємницею подій. Стрімке, гористе передмістя манить нірваною відпочинку. Воно пусте, мовчазне, але живе всією наснагою людського життя. А молочна ріка, виблискуючи золотом, невблаганно збирає у свій струм всі пристрасті невидимих мешканців міста і котить їх могутнім валом у вічність".

З черги про малярство Любослава Гуцалюка говоритимуть: П'єр Ембур, Джон Гес Майкл, Франсуа Плюшарт й Андре Вебер.

Середземноморське побережжя, — каже П'єр Ембур, — куди він часто їздить, спромінює малярство Гуцалюка світлом, яке одночасно невловиме і тріюмфуюче. Від натюрмортів — риб, квітів або овочів — до морських краєвидів Нормандії або Провансу, почерез портрети, краєвиди й береги Сени, його теми видаються начеб осяяні тією внутрішньою напругою, що така характеристична для Паризької Школи".

П'єр Ембур у Journal De L'Amateur, 4.378; Париж 1966 ,у якому друкував статтю про Гуцалюка підкреслив: „Гармонійна фантазія і спокійна відвага його малярства потверджують переважаючий вплив духа над матерією, бо дух у нього панує над твором і веде його дискретно, але твердо, надаючи йому експресивної єдности й вартости". Реасумуючи сказане, додає: „Про Гуцалюка написано багато, і то кількома мовами. Це привілей всюдиприсутности щедрого таланту й природи".

Джон Гес Майкл подивляє Гуцалюкові експонати. „Олії та акварелі Гуцалюка, — це прекрасний вислів його філософії. У них домінують ясні дзвінкі кольори: помаранчеві, червоні, жовті — кольори щастя — стемперовані ясними й холодними природними зеленими й синіми кольорами. В картинах Гуцалюка завжди світить сонце — це звичайно весна або літо". Тут слідує перелік „об'єктів", що їх любить малювати Гуцалюк словом теми універсального зацікавлення. У дальших рядках шестисторінкової статті, що була поміщена в журналі „Американський Артист", серпень, 1969. захоплений Гуцалюком Джон Гес Майкл підкреслює: „Його картини сильні й мужні, одначе вони показують почування й відчуття, ніжність. Знаменитий ефект творять сильні прямовисті мазки, що є характеристичною прикметою творчости Гуцалюка. ... Картини Гуцалюка палають світлом. Наші змисли вражені й схвильовані його чудовими кольорами. ... Талант затріюмфував та приніс плоди, і дозрів. Своїми картинами Гуцалюк підносить нашого духа й захоплює".

У журналі „Комба" (10-го квітня 1963 року) Франсуа Плюшарт написав: „Світло ніколи не забувається у цій гармонії кольорів, воно всюди присутнє. Воно зм'якшує колір і матерію, воно дає великі акценти радости полям і рівнинам, що є віддзеркаленням почувань мистця. І так із щоденного, Гуцалюк вибрав радість".

У журналі де л'Аматер д'Арт" (Париж, 29-го грудня 1962) Андре Вебер писав: „Гуцалюк — маляр вразливий на тонкощі життя і красу природи. ... Його стиль виявляє маляра-конструктора, захопленого строгими каденціями і вольовим ритмом, не забуваючи декоративного елементу ...Його твори глибоко ориґінальні, приклади високих вимог. Маляр ніколи не дає себе спокусити демонові легкости й поверховости. Все у нього є чинником характеру, життєвости і прив'язання до дійсности. Його акварелі і шкіци завжди вірні цій дійсності. Ми вражені віртуозністю Гуцалюка, з якою він організує свої пластичні простори. Він є мистцем світу на висоті людини. Він уклав пакт з красою, ритмом, поетичними оркестраціями і благословенням. Ми любимо його твори, позначені ориґінальністю, внутрішнім напруженням, вітальністю й особливим промінюванням".

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

ВІДІЙШЛИ • ВІД НАС •

РЕЙМОНД А. БУХ, член УНС Відд. 299-го ім. Івана Франка в Баффало, Н.Й., помер 30-го серпня 1986 року на 50-му році життя. Нар. 2-го грудня 1936 року в Баффало, Н.Й. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку маму Марію. Похорон відбувся 30-го серпня 1986 року на цвинтарі св. Матея у Вест Сенека, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

С. Сидорович, секр.

МАРІЯ БІЛЮХ, член УНС Відд. 321-го ім. свв. Петра і Павла у Феніксвіллі, Па., померла 21-го вересня 1986 року на 88-му році життя. Нар. 8-го жовтня 1895 року в Україні. Членом УНС стала 1944 року. Залишила у смутку синів Михайла, Геррі і Теодора, доньок Розу, Софію, Марію, Доротею, 20 внуків, 33 правнуків і одного пра-правнука. Похорон відбувся 25-го вересня 1986 року на цвинтарі свв. Петра і Павла у Фініксвиллі, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Д. Цюк, секр.

ДМИТРО ҐЕЛЕЦЬКИЙ, член УНС Відд. 127-го ім. св. Миколая в Баффало, Н.Й., помер 30-го жовтня 1986 року на 66-му році життя. Нар. 9-го березня 1920 року в Красковї, Україна. Членом УНС став 1979 року. Залишив у смутку доньок — Ірену Ґелецьку, Анну Бирк, Марію Шевчук; синів — Богдана з родиною і Василя та шестеро внуків. Похорон відбувся 3-го листопада 1986 року на цвинтарі св. Матея у Вест Сенека, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Марія Гаравус, секр.